

ИШЕНИМДИ КАМСЫЗ КЫЛУУЧУ ТАПШЫРМАЛАРДЫН ЭЛ АРАЛЫК СТАНДАРТЫ 3400

(Мурда АЭС 810)

БОЛЖОЛДУУ ФИНАНСЫЛЫК МААЛЫМАТТЫ ТЕКШЕРҮҮ

(бул стандарт күчүнө кирген)

МАЗМУНУ

	Пункт
Киришүү	1–7
Болжолдуу финансылык маалымат боюнча аудитордун ишеними	8–9
Тапшырманы кабыл алуу	10–12
Бизнести билүү	13–15
Камтылган мезгил	16
Текшерүү жол-жоболору	17–25
Маалыматты берүү жана ачып көрсөтүү	26
Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү жөнүндө корутунду	27–33

Ишенимди камсыз кылуучу тапшырмалардын эл аралык стандарты (ИКТЭС) 3400 «Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү» “Сапатты контролдоонун, аудиттин, обзордук текшерүүлөрдүн, ишенимди камсыз кылуучу башка тапшырмалардын жана коштоочу кызмат көрсөтүүлөр боюнча тапшырмалардын эл аралык стандарттарынын жыйнагынын баш сөзү” менен бирге каралышы керек.

Киришүү

1. Ушул Ишенимди камсыз кылуучу тапшырмалардын эл аралык стандартынын (ИКТЭС) максаты кыйла так баалоого жана гипотезага негизденген божомолдорду текшерүү жол-жоболорун кошо алганда, болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү боюнча тапшырмаларды аткаруу жана тиешелүү корутундуларды чыгаруу үчүн стандарттарды белгилөө жана көрсөтмөлөрдү берүү болуп саналат. Бул стандарт жалпыланган же баяндоочу түрдө берилген болжолдуу финансылык маалыматты текшерүүгө карата колдонулбайт, мисалы, ишкананын жылдык отчетунун бөлүмүндө жетекчиликтин финансылык абалга жана иштин натыйжаларына талдоо жүргүзүү жана баа берүү келтирилген, бирок анда көрсөтүлгөн жол-жоболордун көпчүлүгү ушундай текшерүү үчүн туура келет.
2. **Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү боюнча тапшырманын жүрүшүндө аудитор төмөнкү факторлордун жетиштүү ойдогудай далилдерин алышы керек:**
 - (a) **Болжолдуу финансылык маалыматтын түпкүрүндө жаткан эң мыкты баалоого негизденген жетекчиликтин божомолдору негизсиз деп таанылышы мүмкүн эмес, ал эми гипотезалар (ушундайлар болсо) маалыматтын максаттарына шайкеш келет;**
 - (b) **Болжолдуу финансылык маалымат божомолдордун негизинде ойдогудай даярдалганбы;**
 - (c) **Болжолдуу финансылык маалымат ойдогудай түрдө берилип жана так көрсөтмөнү кошо алганда бардык олуттуу божомолдор тиешелүү түрдө ачылып, ушул божомолдор кыйла так баалоолорго негизденгенби же алар гипотезалык болуп саналабы; жана**
 - (d) **Болжолдуу финансылык маалымат бухгалтердик эсептин тиешелүү принциптерин колдонуу менен өткөн мезгилдер үчүн финансылык отчеттуулукка ылайык даярдалганбы.**
3. Болжолдуу финансылык маалымат – келечекте күтүлгөн окуяларга карата божомолдорго жана ишкананын мүмкүн болгон иш-аракеттерине негизденген финансылык маалымат. Ал маалымат өзүнүн мүнөзү боюнча кыйла деңгээлде субъективдүү жана аны даярдоо кесипкөй ой жүгүртүүнү колдонууну талап кылат. Болжолдуу финансылык маалымат божомол же келечекте баалоо формасында болушу мүмкүн же болбосо алардын айкалышуусун билдирет, мисалы, беш жылга карата келечекте баалоону көрсөтүү менен бир жылга болгон божомол.
4. Болжол - жетекчиликтин алдыдагы күтүүлөрүнө жана жетекчилик маалыматты даярдоо күнүнө карата көрүүнү пландаштырган иш-

аракеттерге ылайык болушу керек болгон келечектеги окуялар боюнча божомолдордун негизинде даярдалган болжолдуу финансылык маалымат (эң мыкты баалоого негизденген божомолдор).

5. Перспективдүү баалоо – төмөндөгү болжолдуу финансылык маалыматтардын негизинде даярдалган маалымат:

- (a) күтүлгөн келечектеги окуялар жана жетекчиликтин иш-аракеттери боюнча гипотезалык божомолдор, мисалы, кээ бир ишканалар бизнести жүргүзүүнүн баштапкы этабында болгон мезгилде же өзүнүн ишинин мүнөзү кыйла өзгөрүү мүмкүндүгүн караган учурда, же;
- (b) кыйла так баалоонун жана гипотезалык божомолдордун айкалышы.

Мындай маалымат ушул окуялар жана иш-аракеттер келип чыккан учурда даярдоо күнүнө карата кандай кесепеттер орун алышы мүмкүн экендигин көрсөтөт («болуп кетсе» деген сценарий).

6. Болжолдуу финансылык маалымат финансылык отчеттуулукту же финансылык отчеттуулуктун бир же бир нече элементтерин камтыйт жана төмөнкүдөй даярдалышы мүмкүн:

- (a) башкаруунун ички каражаты катары, мисалы, мүмкүн болгон капитал салууну баалоо үчүн, же
- (b) үчүнчү жактардын арасында жайылтуу үчүн, төмөнкүдөй түрдө:
 - Келечектеги күтүүлөр боюнча потенциалдуу инвесторлор үчүн маалыматты камтыган проспект;
 - Органдарды жана башка кызыкдар тараптарды жөнгө салуучу акционерлер үчүн маалыматты камтыган жылдык отчет;
 - Кредиторлор үчүн маалымат же документ, ал акча каражаттарынын кыймылынын божомолун камтышы мүмкүн.

7. Жетекчилик маалыматка негизденген божомолдорду көрсөтүүнү жана ачып көрсөтүүнү кошо алганда, болжолдуу финансылык маалыматты даярдоо жана берүү үчүн жооп берет. Аудитордон болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү жана ал маалымат үчүнчү тараптардын колдонушу же ички максаттары үчүн арналгандыгына карабастан ушундай маалыматка ишенимди арттыруу үчүн корутунду түзүү талап кылынышы мүмкүн.

Болжолдуу финансылык маалымат боюнча аудитордун ишеними

8. Болжолдуу финансылык маалымат али боло элек жана болбошу мүмкүн болгон окуяларга жана иш-аракеттерге тиешелүү. Бирок болжолдуу финансылык маалымат негизденген божомолдорду ырастоочу далилдер орун алышы мүмкүн, мындай далилдер, эреже катары, өздөрү келечекке багытталган жана адатта өткөн мезгилдерге финансылык маалыматка аудит жүргүзүүдө болгон далилдерден айырмаланып табияты боюнча тажрыйбага эмес, теорияга гана таянган. Демек, аудитор болжолдуу финансылык маалыматта көрсөтүлгөн натыйжаларга жетүү же жетпөө боюнча пикирин билдире албайт.
9. Андан тышкары, болжолдуу финансылык маалымат негизделген божомолдорду баалоодо колдонулуучу далилдердин типтерин эске алганда аудиторго божомолдор олуттуу бурмалоолорду камтыбай тургандыгы боюнча позитивдүү ишенич формасында пикирин билдирүү үчүн жетишээрлик деңгээлдеги ишенимди камсыз кылышы оор болушу мүмкүн. Андыктан ушул стандартка ылайык жетекчиликтин божомолдорунун негиздүүлүгү боюнча корутундуну түзүүдө аудитор орто деңгээлдеги ишенимди гана камсыз кылат. Бирок, эгерде аудитор тиешелүү деңгээлдеги канааттануу алынды деп ишенсе, ал божомолдор боюнча позитивдүү ишенимди билдире алат.

Тапшырманы кабыл алуу

10. Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү боюнча тапшырманы кабыл алаарда аудитор башкалардын ичинен төмөнкү маселелерди карайт:
 - Маалыматты болжолдуу пайдаланууну;
 - Маалымат жалпыга же чектелген гана жакка жайылтуу үчүн арналгандыгын;
 - Божомолдордун мүнөзүн, башкача айтканда алар эң мыкты баалоонун же гипотезанын негизинде божомолдор болуп саналаарын же саналбастыгын;
 - Маалыматтын курамына киргизилиши керек болгон элементтерди;
 - Маалымат камтылган мезгилди.
11. Эгерде божомолдор айдан ачык реалдуу болбосо же аудитор болжолдуу финансылык маалыматты болжолдуу колдонуу мүмкүн эмес деп эсептесе ал тапшырманы кабыл албайт же андан баш тартышы керек.
12. Аудитор жана кардар тапшырманын шарттарын макулдашып алышы керек. Ишкана да, аудитор да тапшырма боюнча катка кызыкдар:

бул ага тапшырма боюнча түшүнбөстүктөрдү болтурбоого жардам берет. Тапшырма боюнча кат 10-пунктта баяндалган маселелерди жана аудиторго божомолдорду иштеп чыгууда колдонулган бүтүндөй маалыматты жана баштапкы маалыматтарды берүү жана божомолдор үчүн жетекчиликтин жоопкерчилиги жөнүндө көрсөтмөнү камтышы керек.

Бизнести билүү

13. **Аудитор болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү үчүн зарыл болгон бардык маанилүү божомолдор көрсөтүлгөндүгүн аныктоо үчүн бизнести жетишээрлик деңгээлде билиши керек.** Аудитор ошондой эле болжолдуу финансылык маалыматты даярдоо үчүн ишкана тарабынан колдонулуучу процесстерди да билиши керек, мисалы, төмөнкү маселелерди карап чыгуу аркылуу:
 - Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү үчүн колдонулуучу системаны ички контролдоо каражаттары, ошондой эле аны даярдоого катышкан жактардын билими жана тажрыйбасы;
 - Жетекчиликтин божомолдорун ырастоо үчүн ишкана тарабынан даярдалган документациянын мүнөзү;
 - Статистикалык, математикалык методдорду жана автоматташтырылган каражаттарды колдонуу деңгээли;
 - Божомолдорду иштеп чыгуу жана пайдалануу үчүн колдонулуучу методдор;
 - Өткөн мезгилдерде даярдалган болжолдуу финансылык маалыматтын тактыгы жана маанилүү четке чыгуулардын себептери.
14. **Аудитор ишкананын өткөн мезгилдердеги финансылык маалыматын колдонуу канчалык деңгээлде негиздүү экендигин карап чыгышы керек.** Аудитор өткөн мезгилдерге финансылык маалымат даярдалгандай принциптердин негизинде эле болжолдуу финансылык маалымат даярдалгандыгын баалоо үчүн өткөн мезгилдерге ишкананын финансылык маалыматтарын изилдеп чыгып жана жетекчиликтин божомолдорун карап чыгуу үчүн тарыхый маалыматтарды бериши керек. Мисалы, аудиторго өткөн мезгилдердин тиешелүү маалыматтарына аудит же обзордук текшерүү жүргүзүлгөндүгүн же жүргүзүлбөгөндүгүн жана аны даярдоодо бухгалтердик эсептин алгылыктуу принциптери колдонулгандыгын же колдонулбагандыгын аныктоо зарыл.
15. Эгерде өткөн мезгилдерге финансылык маалыматка аудит же обзордук текшерүү жүргүзүүнүн жыйынтыгы боюнча корутунду модификацияланган болуп саналбаса же эгерде ишкана өзүнүн ишинин баштапкы этабында болсо, аудитор ушул менен байланышкан

фактыларды жана алардын болжолдуу финансылык маалыматты текшерүүгө таасирин карап чыгат.

Камтылган мезгил

16. **Аудитор болжолдуу финансылык маалымат камтыган мезгилди эске алышы керек.** Камтылуучу мезгилдин узактыгы көбөйгөндүгүнө жараша божомолдор улам сайын тажрыйбага эмес, теорияга таянган мүнөзгө ээ болот, эң мыкты баалоонун негизинде жетекчиликтин божомолдорду түзүү жөндөмдүүлүгү төмөндөйт. Мезгил жетекчиликте божомолдорду колдонуу үчүн акылга сыярлык негиздер болгон убактылуу алкактардан тышкары чыкпашы керек. Төмөндө аудитор болжолдуу финансылык маалымат менен камтылган убакыттын мезгили каралган кээ бир факторлор келтирилет:
- Операциялык цикл: мисалы, ири курулуш долбоорлоо учурундагы камтылган мезгил долбоорду аяктоо үчүн зарыл убакытка жараша болот;
 - Божомолдордун ишенимдүүлүк деңгээли: мисалы, эгерде ишкана жаңы продукт чыгарса, камтылган болжолдонуучу мезгил кыска жана жума же ай сыяктуу анча чоң эмес сегменттерге бөлүнүшү мүмкүн. Бирок ишкананын жападан жалгыз бизнеси болуп узак мөөнөттүү ижара шартында мүлккө ээ болуу саналса, салыштырмалуу узак болжолдуу мезгил негиздүү болушу мүмкүн;
 - Пайдалануучулардын талаптары: мисалы, болжолдуу финансылык маалымат карыздарды жоюу максатында жетиштүү каражаттарды алуу үчүн зарыл болгон мезгилге кредит алуу жөнүндө арызга байланыштуу даярдалышы мүмкүн. Башка учурларда келип түшкөн каражаттарды келээрки мезгилде кантип колдонуу болжолдонгонун көрсөтүү үчүн облигацияларды сатуу менен байланыштуу маалымат инвесторлор үчүн даярдалышы мүмкүн.

Текшерүү жол-жоболору

17. **Текшерүүнүн мүнөзүн, мөөнөттөрүн жана көлөмүн аныктоодо аудитор төмөнкүлөрдү эске алышы керек:**
- (a) Олуттуу бурмалоонун мүмкүндүгүн;
 - (b) Буга чейинки тапшырмаларды аткаруунун алкагында алынган билимдерди;
 - (c) Болжолдуу финансылык маалыматты даярдоого карата жетекчиликтин компетенттүүлүгүн;
 - (d) Жетекчиликтин ой жүгүртүүсүнүн болжолдуу финансылык маалыматка таасир этүү деңгээлин;

(е) Баштапкы маалыматтардын сапатын жана ишенимдүүлүгүн.

18. Аудитор кыйла так баалоолорго негизденген жетекчиликтин божомолдорун ырастоочу далилдеринин булагына жана ишенимдүүлүгүн баалайт. Ушундай божомолдорду ырастоочу жетишээрлик тиешелүү далилдер ички жана тышкы булактардан алынышы мүмкүн, анын ичинде өткөн мезгилдердин маалыматынын өңүтүндө божомолдорду кароо жана алар ишкана аткара ала турган пландарга негизделээрин баалоо.
19. Гипотезалык божомолдорду колдонууда аудитор ушундай божомолдорду колдонуунун бардык олуттуу кесепеттери көңүлгө алынгандыгы же алынбагандыгы тууралуу маселени карайт. Мисалы, эгерде ишканын учурдагы өндүрүштүк кубаттуулугунан ашкан сатуулардын өсүшү жөнүндө божомолдор кабыл алынса, болжолдуу финансылык маалымат өндүрүштүк кубаттуулукту көбөйтүү үчүн зарыл инвестицияларды же альтернативдик каражаттарды колдонууга чыгымдарды камтышы керек, алар күтүлүүчү деңгээлдеги сатууларды камсыз кылууга мүмкүндүк берет, мисалы, судподрядчыларды тартуу.
20. Гипотезалык божомолдорду ырастоочу далилдерди алуу зарыл болуп саналбагандыгына карабастан аудитор алар болжолдуу финансылык маалыматтын максаттарына шайкеш келээрине жана алар айдан ачык реалдуу эмес деп эсептөөгө себептердин жоктугуна ынанышы керек.
21. Аудитор болжолдуу финансылык маалымат жетекчиликтин божомолдорунун негизинде тиешелүү түрдө даярдалгандыгына ишениши ерек, мисалы, ички карама-каршылык боюнча талдоо жүргүзүү жана кайра эсептөө сыяктуу, башкача айтканда жетекчилик кабыл алууну пландаштырып жаткан иш-аракеттер бири-бирине шайкеш келээрин жана салттуу өзгөрүлмө факторлорго негизденген суммаларды аныктоодо эч кандай карама-каршылыктар жоктугун техникалык текшерүү аркылуу пайыздык ставка сыяктуу жалпы өзгөрүлмөлөргө негизделген.
22. Аудитор өзгөрүлмө факторлорго өзгөчө сезгич чөйрөнүн кайсы деңгээлинде болжолдуу финансылык маалыматта чагылдырылган жыйынтыктарга олуттуу таасир этээрине өзгөчө көңүл бурат. Аудитор тиешелүү далилдерди кандай көлөмдө топтошу керектиги жогорудагы көрсөткүчкө жараша болот. Бул ошондой эле аудитордун маалыматтын тиешелүү мүнөзүн жана аны ачуунун жетишээрлик деңгээлин баалашына да таасирин тийгизет.
23. Эгерде аудитор болжолдуу финансылык маалыматтын бир же бир нече элементтерин, мисалы өзүнчө финансылык отчетту текшерүү үчүн тартылса, ал анын финансылык отчеттуулуктун башка компоненттери менен өз ара байланышын карап чыгышы маанилүү.
24. Болжолдуу финансылык маалыматтын курамына учурдагы мезгилдин өткөн бөлүгү кирген учурда, аудитор ага өткөн мезгилдердин

маалыматына карата жол-жоболорду кандай көлөмдө колдонуу керектигин карайт. Жол-жоболор жагдайларга жараша болот, мисалы болжолдуу мезгилдин өткөн бөлүгүнүн узактыгына жараша.

25. **Аудитор болжолдуу финансылык маалыматтарды колдонуу, жетекчиликтин маанилүү божомолдорунун толуктугу жана болжолдуу финансылык маалымат үчүн жетекчиликтин жоопкерчиликти кабыл алуусу боюнча жетекчиликтин жазуу жүзүндөгү билдирүүлөрүн алышы керек.**

Маалыматты берүү жана ачып көрсөтүү

26. Болжолдуу финансылык маалыматты берүүнү жана ачып көрсөтүүнү баалоодо мыйзамдардын, ченемдик актылардын же кесиптик стандарттардын бардык тиешелүү жоболорунун белгилүү бир талаптарына кошумча катары аудитор төмөнкүлөрдү эске алышы керек:
- (a) Болжолдуу финансылык маалыматты берүү жетиштүү болуп саналабы же жокпу жана ал пайдалануучуларды чаташтырбайбы;
 - (b) Болжолдуу финансылык маалыматка эскертүүлөрдө эсеп саясатынын ачык сыпаттамасы келтирилгенби же жокпу;
 - (c) Болжолдуу финансылык маалыматка эскертүүлөрдөгү божомолдор тиешелүү түрдө ачылганбы же жокпу. Жетекчиликтин божомолдору эң мыкты баалоолорго же гипотезага негизденген болуп саналгандыгын же саналбагандыгын так көрсөтүү зарыл жана эгерде божомолдор олуттуу мүнөзгө ээ болгон жана жогорку деңгээлдеги белгисиздикке дуушар болуучу чөйрөлөрдө жасалса, ушундай белгисиздик жөнүндө маалымат жана жыйынтыктардын өзгөрүүлөргө дуушар болуу деңгээли жетиштүү көлөмдө ачылышы керек;
 - (d) Болжолдуу финансылык маалымат даярдалган күндөн тартып ачып көрсөтүлгөнбү же жокпу. Жетекчилик баштапкы маалымат убакыт мезгили бою топтолушу мүмкүн болсо да, божомолдор ушул күнгө карата ойдогудай болуп саналгандыгын ырастоого тийиш;
 - (e) Маанилерди диапазондордо белгилөө үчүн негиз так көрсөтүлгөнбү жана эгерде болжолдуу финансылык маалыматта чагылдырылган жыйынтыктар диапазон формасында берилсе, диапазонду тандоо алдын ала ойлонулган же билип туруп жалган болуп саналбайбы; жана
 - (f) Ушундай өзгөрүүлөрдүн себеби жана алардын болжолдуу финансылык маалыматка таасири менен бирге өткөн мезгилде эң акыркы финансылык отчеттуулуктан кийин эсеп саясатында болгон бардык өзгөрүүлөр ачып көрсөтүлгөнбү же жокпу.

Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү жөнүндө корутунду

27. Болжолдуу финансылык маалыматты текшерүү жөнүндө аудитордун корутундусу төмөнкү элементтерди камтышы керек:
- (a) Аталышын;
 - (b) Дарегин;
 - (c) Болжолдуу финансылык маалыматтын аныктамасын;
 - (d) ИКТЭСке же тиешелүү улуттук стандарттарга же болбосо болжолдуу финансылык маалыматты текшерүүгө карата колдонулуучу эрежелерге шилтемени;
 - (e) Жетекчилик болжолдуу финансылык маалымат, анын ичинде ал негизделген божомолдор үчүн жоопкерчилик тартаары тууралуу билдирүүнү;
 - (f) Эгерде колдонууга мүмкүн болсо, максатка ылайык шилтемени жана (же) болжолдуу финансылык маалыматтын чектелген жайылтылышы;
 - (g) Божомолдор болжолдуу финансылык маалымат үчүн акылга сыярлык негиз болуп саналаары же саналбастыгы боюнча терс ишенимди билдирүүчү билдирүүнү;
 - (h) Болжолдуу финансылык маалымат божомолдордун негизинде тиешелүү түрдө даярдалгандыгы же даярдалбагандыгы жана ал финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуп жаткан концепциясына ылайык берилгендиги же берилбегендиги боюнча пикирди;
 - (i) Болжолдуу финансылык маалыматта көрсөтүлгөн жыйынтыктарга жетүү мүмкүндүгү боюнча тиешелүү сын-пикирди;
 - (j) Жол-жоболорду аяктоо күнүн билдириши керек болгон корутундунун күнүн;
 - (k) Аудитордун дарегин;
 - (l) Колтамганы.
 - (m) Мындай корутундуда төмөнкүлөр болууга тийиш:
 - Божомолдорду ырастоочу далилдерди текшерүүнүн негизинде божомолдор болжолдуу финансылык маалымат үчүн акылга сыярлык негиз болуп саналбайт деп эсептөө үчүн негиз болуучу факторлор аудитор тарабынан аныкталгандыгы же аныкталбагандыгы көрсөтүлгөн;

- Болжолдуу финансылык маалымат божомолдордун негизинде тиешелүү түрдө даярдалгандыгы же даярдалбагандыгы жана ал финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуп жаткан концепциясына ылайык берилгендиги же берилбегендиги боюнча пикир билдирилген;
- төмөнкүлөр көрсөтүлгөн:
 - Иш жүзүндөгү жыйынтыктар болжолдуу финансылык маалыматтардан айырмаланат, анткени болжолдонуучу окуялар көп учурда күтүүлөргө ылайык болбойт жана четтөөлөр олуттуу болушу мүмкүн. Ошондой эле болжолдуу финансылык маалымат маанилердин диапозону түрүндө берилген учурда, иш жүзүндөгү жыйынтыктар ушул диапозондун чегинде болооруна эч кандай ишеним жоктугу көрсөтүлүшү керек; жана
 - Перспективдүү баалоо учурунда: болжолдуу финансылык маалымат күтүүлөргө ылайык сөзсүз болушу же болбошу жетекчиликтин иш-аракеттери жана келечектеги окуялар боюнча гипотезалык божомолдорду камтыган бир катар божомолдорду колдонуу менен даярдалган (максатын көрсөтүү). Андыктан пайдалануучуларга болжолдуу маалымат көрсөтүлгөн максаттардан башка максаттарда колдонулбашы керектиги жөнүндө эскертилген.

28. Төмөндө болжол жөнүндө модификацияланбаган корутундудан үзүндү келтирилет:

Биз болжолдуу финансылык маалыматты текшерүүгө карата колдонулуучу Ишенимди камсыз кылуучу тапшырмалардын эл аралык стандарттарына ылайык болжолдуу¹ текшердик. Жетекчилик ишенимдин негизинде болжол даярдалган X эскертүүсүндө баяндалган божомолдорду кошо алганда, болжолдуу түзүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Божомолдорду ырастоочу далилдерди текшерүүнүн натыйжасында биз көрсөтүлгөн божомолдор (гипотезага шилтеме келтириниз) негизделип, ушул перспективдүү баалоо үчүн акылга сыярлык негиз түзбөйт деп эсептөөгө негиз берүүчү кандайдыр бир фактыларды аныктаган жокпуз. Андан

¹ Ишкананын аталышын, болжолдоо менен камтылган мезгилди киргизиңиз жана тиешелүү шилтеме бериңиз, мисалы, беттердин номерлерине же өзүнчө отчетторго.

тышкары, биздин пикирибиз боюнча, болжолдоо божомолдордун негизинде тиешелүү түрдө даярдалган жана ылайык берилген.²

Иш жүзүндөгү жыйынтыктар болжолдоодон айырмаланат, анткени көп учурларда болжолдонуучу окуялар алдыдагы күтүлүүлөргө ылайык боло бербейт жана четтөөлөр олуттуу болушу мүмкүн.

29. Төмөндө перспективдүү баалоо жөнүндө модификацияланбаган корутундудан үзүндү келтирилет:

Биз болжолдуу финансылык маалыматты текшерүүгө карата колдонулуучу Ишенимди камсыз кылуучу тапшырмалардын эл аралык стандартына ылайык перспективдүү баалоону³ текшердик. Жетекчилик негизинде божомолдор даярдалган X Эскертүүсүндө баяндалган божомолдордун негизинде перспективдүү баалоо үчүн жоопкерчилик тартат.

Бул перспективдүү баалоо (максатын көрсөтүңүз) үчүн даярдалган. Ишкана өзүнүн ишинин баштапкы этабында болгондуктан, перспективдүү баалоо боюнча күтүүлөргө ылайык сөзсүз болушу же көрүлүшү керек болбогон жетекчиликтин иш-аракеттери жана келечектеги окуялар боюнча гипотезалык божомолдорду камтыган бир катар божомолдорду колдонуу менен даярдалган. Андыктан пайдалануучуларга ушул перспективдүү баалоо көрсөтүлгөн максаттардан башка максаттарда колдонулбашы керектиги жөнүндө эскертилген.

Божомолдорду ырастоочу далилдерди текшерүүнүн натыйжасында биз көрсөтүлгөн божомолдор (гипотезалык божомолго шилтеме келтириңиз) негизденип, ушул перспективдүү баалоо үчүн акылга сыярлык негиз түзбөйт деп эсептөөгө негиз берүүчү кандайдыр бир фактыларды аныктаган жокпуз. Андан тышкары, биздин пикирибиз боюнча, перспективдүү баалоо божомолдордун негизинде тиешелүү түрдө даярдалган жана ылайык берилген.⁴

Жогоруда баяндалган гипотезалык божомолдорго ылайык күтүлүүчү окуялар болсо да, иш жүзүндөгү жыйынтыктар перспективдүү баалоодон айырмаланат, анткени көп учурларда

² Финансылык отчеттуулукту даярдоонун тиешелүү концепциясын көрсөтүңүз.

³ Ишкананын аталышын, перспективдүү баалоо менен камтылган мезгилди киргизиниз жана тиешелүү шилтеме бериңиз, мисалы, беттердин номерлерине же өзүнчө отчетторго.

⁴ 2-шилтемени караңыз.

кээ бир күтүлүүчү окуялар күтүлүүлөргө ылайык боло бербейт жана четөөлөр олуттуу болушу мүмкүн.

30. Эгерде аудитор болжолдуу финансылык маалыматты берүү жана ачып көрсөтүү жетиштүү эмес деп эсептесе, ал болжолдуу финансылык маалымат жөнүндө корутундуда коюлган шарты бар пикирди же терс пикирди түзүшү же белгиленген тартипте тапшырмадан баш тартышы керек. Финансылык маалымат өзгөрүүлөргө дуушар болгон божомолдордун кесепеттерин тиешелүү түрдө ачып бербеген учур буга мисал боло алат.
31. Эгерде аудитор бир же бир нече маанилүү божомолдор өтө так баалоолорго негизделген божомолдорго таянып даярдалган болжолдуу финансылык маалымат үчүн акылга сыярлык негиз болуп саналбайт же бир же бир нече маанилүү божомолдор гипотезалык божомолдорду эске алуу менен болжолдуу финансылык маалымат үчүн акылга сыярлык негиз болуп саналбайт деп эсептесе, ал болжолдуу финансылык маалымат жөнүндө корутундуда терс пикирин билдирүүгө же тапшырмадан баш тартууга тийиш.
32. Эгерде аталган жагдайларда зарыл деп эсептелген бир же бир нече жол-жоболорду колдонууга тоскоолдук кылуучу шарттар текшерүүгө таасир этсе, аудитор тапшырмадан баш тартышы же пикирди билдирүүдөн баш тартышы керек жана болжолдуу финансылык маалымат жөнүндө корутундуда иштин көлөмү боюнча чектөөнү сыпаттоого тийиш.